

Arbeidslivsrelevans: Styrevedtak for å styrke studienes relevans for arbeids – og samfunnslivet

Rapport til Universitetsstyret 19.06.2024

Behandling i Universitetsstyret

Rapport med videre anbefalinger for arbeidet med å styrke studienes relevans for arbeids- og samfunnsliv på UiA ble lagt fram for universitetsstyret 19 juni.

Universitetsstyret fattet følgende vedtak:

1. Universitetsstyret tar rapporten om tilrettelegging for å styrke studienes relevans for arbeids- og samfunnsliv til orientering, og slutter seg til anbefalinger til videre arbeid som framkommer i rapportens kapittel 5.

2. Universitetsstyret slutter seg til følgende ambisjon for innsatsområde 2 – mer og bedre samarbeid med arbeidslivet: Alle studenter på gradsgivende studier skal som del av studiene på UiA trene på å anvende sin fagkompetanse, ferdigheter og generelle kompetanse i samarbeid med arbeids- og samfunnsliv.

3. Universitetsstyret ber universitetsdirektøren gjennomføre evaluering av innsatsområdene og de tilhørende tiltakene i denne rapporten etter 2 – 3 års virketid.

4. Universitetsstyret ber om at rapporten behandles i alle fakultetsstyrer og i styret for lærerutdanningene.

Innhold

1 Oppsummering	4
2 Bakgrunn	5
3 Kunnskapsgrunnlag	8
4 Innsatsområdene	11
Innsatsområde 1: Bevisstgjøre studentene på studienes relevans	11
Bakgrunn:.....	11
Oppfølging av tiltak foreslått i arbeidsseminar for studieprogramledere med flere	11
Samle/tilgjengeliggjøre eksempler og verktøy for studieprogramlederne.....	12
Tiltak på innsatsområdet:	12
Innsatsområde 2: Støttetiltak for mer og bedre samarbeid med arbeids- og samfunnslivet	13
Bakgrunn.....	13
Oppfølging av tiltak foreslått i arbeidsseminar om mer og bedre praksis.....	13
Samle/tilgjengeliggjøre eksempler og verktøy for studieprogramlederne.....	14
Tiltak på innsatsområdet:	14
5 Videre anbefalinger	16
Oppsummering av forslag til videre tiltak på overordnet nivå:	18
6 Referanser	19

1 Oppsummering

Basert på kunnskapsgrunnlag og innspill fra ulike møtefora ble følgende innsatsområder vedtatt igangsatt i Utdanningsutvalget 30.05.2023 i sak 33/23:

1. Bevisstgjøre studentene bedre på studienes relevans
2. Støttetiltak for mer og bedre samarbeid med arbeidslivet

Arbeid med innsatsområdene er beskrevet i kapittel 4. Det er også definert spesifikke tiltak på hvert av innsatsområdene som delvis er igangsatt og delvis blir det i løpet av høsten 2024.

Tiltakene som er beskrevet under hvert innsatsområde vil gjøre UiA bedre rustet enn tidligere til å oppfylle mål i utviklingsavtalen med Kunnskapsdepartementet (KD) om å danne og utdanne kandidater som er attraktive for fremtidens arbeidsmarked. Disse iverksettes administrativt. For å lykkes er det likevel behov for videre tiltak på et mer overordnet nivå:

- **Foreslått ambisjonsnivå på innsatsområde 2 Mer og bedre samarbeid med arbeidslivet**
«Alle studenter på gradsgivende studier skal som del av studiene på UiA trene på å anvende sin fagkompetanse, ferdigheter og generelle kompetanse i samarbeid med arbeidslivet eller gjennom studentaktive lærings- og vurderingsformer som likner det de møter i arbeidslivet.»
- **Fastsette måleparametere**
Det er behov for å følge med på effektene av arbeid med innsatsområdene og tiltakene i rapporten. Det er igangsatt arbeid med å utarbeide måleparametere. Status og utvikling i arbeidet bør diskuteres i utdanningsutvalget årlig. Ytterligere tiltak iverksettes ved behov.
- **Gjennomgang av kvalitetssystemet**
Relevans er en viktig dimensjon av utdanningskvalitet. Kvalitetssystemet med underliggende dokumenter (f.eks. mal for studieplaner) bør gjennomgås for å vurdere om disse er godt nok tilpasset ambisjoner og tiltak i arbeidet med å styrke studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet.
- **Økt vekt på kompetanseutvikling, særlig for studieprogramledere**
Arbeidet i prosjektperioden viser behov for å vektlegge hvordan styrke arbeids- og samfunnsrelevansen i studiene i opplæringen av studieprogramledere. Det bør forventes at alle studieprogramledere deltar i opplæringen som tilbys. Vitenskapelige og administrative har potensiale for å jobbe tettere sammen for å styrke studienes arbeids- og samfunnsrelevans. Tematikken bør derfor jevnlig settes på agendaen i aktuelle fora, også for administrative medarbeidere.
- **Oppfølging av tiltak på fakultetene og i lærerutdanningene**
For å få full nytte av arbeidet i prosjektperioden bør rapporten behandles i alle fakultetsstyrer og styret for lærerutdanningene. I tillegg bør faglærermøter og studieråd vurdere hvilke tiltak som er relevante i det enkelte studieprogram.
Som del av denne oppfølgingen bør det også vurderes om det er behov for mer dedikerte ressurser for å koordinere samarbeid med arbeidslivet ved hvert fakultet.

2 Bakgrunn

Utdanning for omstilling er en tydelig forventning til sektoren fra Kunnskapsdepartementet. Universitetsstyret har bevilget midler til et toårig arbeid med å følge opp stortingsmeldingene Kompetansereformen - Lære hele livet¹ og Utdanning for omstilling - økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning². Denne rapporten omhandler Arbeidslivsrelevans i utdanningene (ALR). Livslang læring (LLL) omtales i egen rapport.

Her er regjeringens innsatsområder definert i arbeidslivsrelevansmeldingen fra 2021³:

Figur 1.5 Regjeringens innsatsområder

Kilde: Kunnskapsdepartementet

«Endringstakten i samfunnet er stadig økende drevet fram av den teknologiske utviklingen. De globale samfunnsutfordringene vi står ovenfor krever tettere samarbeid både på tvers av fagfelt, sektorer og landegrenser. I fremtiden vil mange av jobbene vi har i dag bli borte eller endres drastisk. Hvordan skal utdanningssystemet sikre at vi danner og utdanner kandidater som er attraktive i et stadig mer komplekst, omskiftelig og uforutsigbart arbeidsmarked?» Slik ble styresaken 74/22 15 juni 2022⁴ innledet. Dette har nå blitt enda mer aktualisert ved at kunstig intelligens for alvor har gjort sin inntreden og er i ferd med å endre både arbeidsliv og studiene. De generiske ferdighetene blir viktigere i et arbeidsliv i stadig omstilling.

Arbeidet med å følge opp stortingsmeldingen er forankret i UiA sin strategi 2021 – 2024⁵ og utviklingsavtalen 2023 – 2026⁶. Å styrke arbeidslivrelevansen i utdanningene bidrar til å oppfylle målsetningene både i strategien og utviklingsavtalen.

Overordnet mandat for arbeidet:

¹ Meld.St.14 (2019 – 2020)

² Meld. St.16 (2020 – 2021)

³ Meld. St.16 (2020 – 2021): 21

⁴ Universitetet i Agder 2022a: 2

⁵ Universitetet i Agder 2020

⁶ Kunnskapsdepartementet 2023a: 5-6

Følgende generelle mandat er utarbeidet for prosjektet. Dette er presentert for Universitetstyret i juni 2022.

- Samle kunnskapsgrunnlag som utgangspunkt for ambisjoner og mål
- Foreslå aktuelle tiltak og aktiviteter for å oppnå ambisjonsnivået
- Videreutvikle strukturer, systemer og infrastruktur for å støtte og fremme ambisjonene
- Igangsette piloter i aktuelle fagmiljø

Arbeid i prosjektperioden og anbefalinger til tiltak er beskrevet i etterfølgende deler av rapporten.

Organisering og involvering:

Viserektor for samfunnskontakt og nyskaping og viserektor for utdanning har vært prosjekteiere. Utdanningsutvalget har vært styringsgruppe. Sekretariatet er ivaretatt av Utdanningsavdelingen.

Arbeidet er gjennomført ved å bruke eksisterende møtefora så langt som mulig for å gi statusoppdateringer, få innspill og å fatte beslutninger. Tverrfakultære arbeidsseminar har vært viktig for involvering og komme fram til konkrete tiltak i arbeidet. Sentrale roller og ressurspersoner internt har vært invitert inn i arbeidet der deres kompetanse og innsikt er særlig verdifull. I arbeidet har ledelsen med dekaner og fakultetsdirektører vært sentrale i tillegg til instituttlederne og studieprogramlederne. Det samme gjelder administrative på fakultetene som sakpersoner og studieveiledere. Studenter, blant annet ved STA, har fulgt arbeidet og vært aktive deltagere i arbeidsseminarene. Utdanningsavdelingen blant annet ved UiA karriere har også vært en viktig bidragsyter i arbeidet så langt og vil også være viktig i fasen med å iverksette tiltakene. Disse i tillegg til representanter fra arbeidslivet er sentrale og vil bli koblet tettere på i arbeid med å iverksette konkrete tiltak fra denne rapporten. Implementeringsarbeidet vil pågå ut 2026, og vil bidra inn mot utviklingsmål og UiA sin nåværende og kommende strategi.

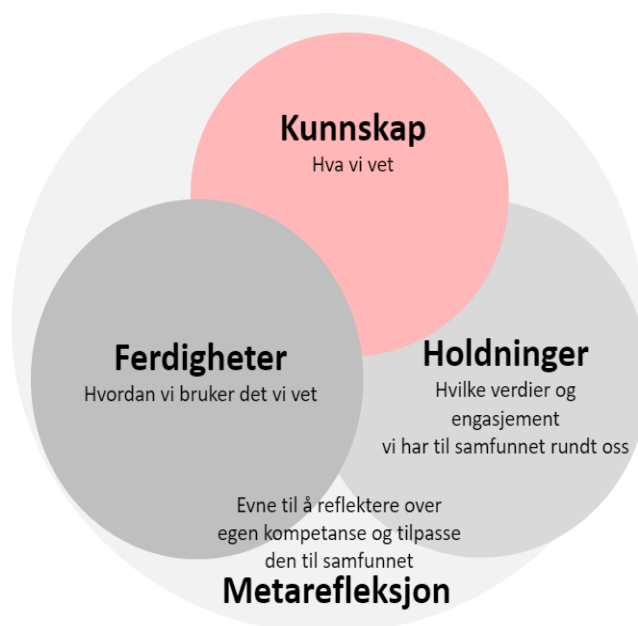
Begrepsavklaringer:

Relevans er en av flere dimensjoner for å sikre utdanningskvalitet. Relevans er et komplekst begrep. Hva som er arbeids- og samfunnsrelevant kan romme et bredt spekter av tilnærminger som varierer fra fagfelt til fagfelt. Likevel kan vi, med støtte i arbeidslivsrelevansmeldingen, kortfattet oppsummere at det handler om den totale kompetansen som studentene tilegner seg - hva og hvordan våre studenter lærer, og hvordan dette er overførbart til arbeids- og samfunnslivet på kort og lang sikt.

Kunnskapsdepartementet⁷ definerer kompetanse som: «Evne til å løse oppgaver og mestre utfordringer i konkrete situasjoner, og ser kompetansebegrepet som summen av kunnskap, ferdigheter og holdninger, og hvordan disse anvendes i samspill.»

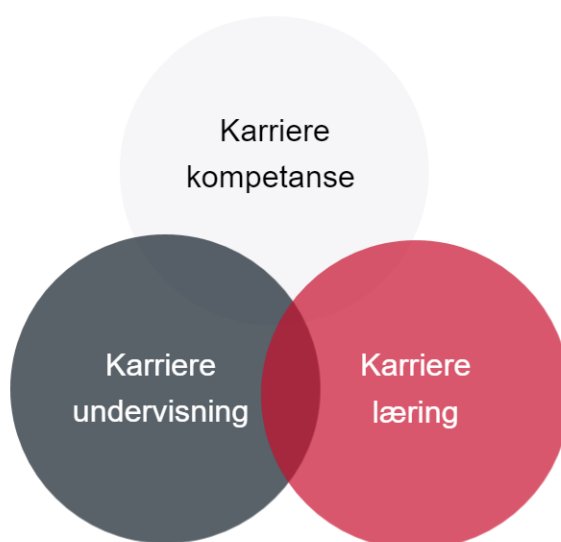
⁷ NOU 2018: 2: 14

Kompetanse i bred forstand:

Kilde: Center for Curriculum design 2015 (fornorsket og forenklet modell)

Evnen til å reflektere over egen kompetanse og hvordan den kan anvendes i bred forstand er en viktig ferdighet i et samfunn i stadig omstilling. Karrierelæring er en læringsprosess med formål å utvikle: *kompetanse for å kjenne og forstå seg selv, sin kontekst, for å ta reflekterte utdannings- eller karrierevalg, og for å mestre utfordring og overganger knyttet til liv, læring og arbeid.*⁸ Den kompetansen den enkelte utvikler gjennom karrierelæring kalles karrierekompetanse.

⁸ Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse 2024

3 Kunnskapsgrunnlag

Første del av arbeidet bestod i å utarbeide et kunnskapsgrunnlag (Styresak 74/22)⁹. Her ble trender, og interessante tiltak som gjøres internasjonalt og nasjonalt presentert. Kort oppsummert er det et inntrykk av at studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet settes høyt på agendaen i sektoren. Arbeidslivsnær og aktiv læring, og å trene nøkkelferdigheter (21 st. skills) er gjennomgående. OECD rapporten *Higher Education in Norway- Labour market relevance and outcomes*¹⁰ peker på at Norge på flere områder har mer å gå på eksempelvis i samarbeid med arbeidslivet for å sikre relevans i studiene sammenliknet med internasjonale institusjoner. Nasjonalt er det flere institusjoner som har iverksatt tiltak for å styrke studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet. Eksempler er UiO med sine “digitale karrierelæringsmoduler” og NTNU med “eksperter i team”, og USN med “næringsbachelor og mastergrader”.

UiA sin kandidatundersøkelse 2022¹¹, har vært en viktig del av kunnskapsgrunnlaget og viser behovet for styrket innsats framover. Den måler blant annet hvor attraktive våre kandidater er i arbeidsmarkedet og er et viktig verktøy for å sikre kvaliteten i vår studieportefølje. Etter 12 måneder er nær 9 av 10 kandidater i jobb (88%)¹². Samtidig viser kandidatundersøkelsen noen utfordringsområder¹³:

5 av 10

opplever å ikke få nok informasjon underveis i studiet om hvordan kompetansen kan brukes i arbeidslivet

7 av 10

opplever å ikke få nok innføring i hvordan formidle egen kompetanse til potensielle arbeidsgivere

-11%

nedgang i andelen som opplever at utdanningen deres er relevant eller svært relevant inn i deres nåværende jobb

Kandidatundersøkelsen skal gjennomføres igjen i 2025 og vil gi informasjon som kan indikere om vi lykkes med å styrke studienes arbeidslivsrelevans.

Det årlige studiebarometeret utgjør også en viktig del av kunnskapsgrunnlaget. Dette viser at studentene, særlig fra disiplinlagene, savner en sterkere tilknytning til arbeidslivet blant annet gjennom oppgaver og prosjekter i samarbeid med arbeidslivet, karrierelæring og hvordan formidle sin kompetanse til mulige arbeidsgivere. Det er verdt å merke seg at selv programmer hvor fagmiljøer opplever høy grad av samarbeid med arbeidslivet kan oppleve relativt lav studenttilfredshet innen denne kategorien. Tilknytning til arbeidslivet er det hovedområdet i studiebarometeret med lavest snittscore for UiA over flere år. Dette er imidlertid ikke unikt for UiA. «Arbeidslivstilknytning» er et område med lavt snitt i sektoren.

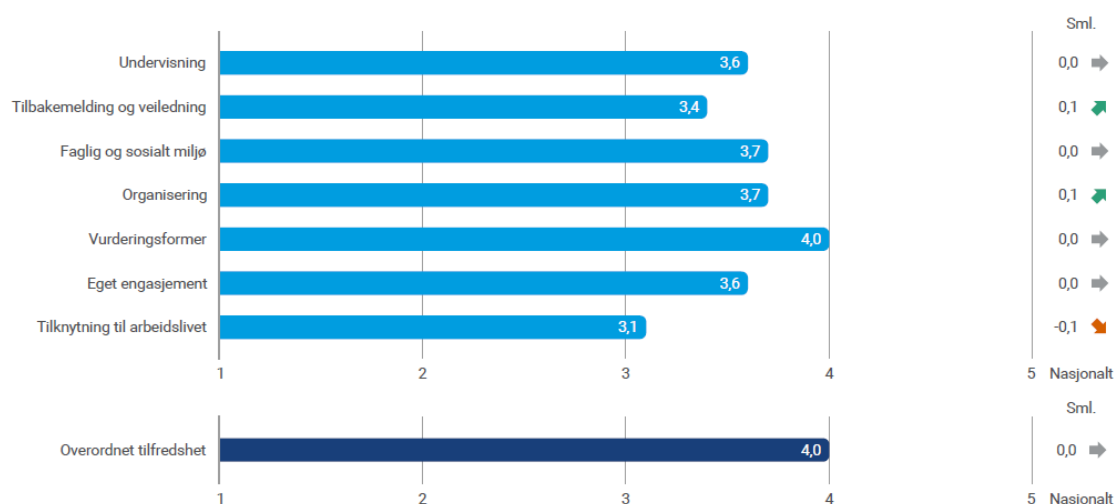
⁹ Universitetet i Agder 2022b

¹⁰ OECD 2018

¹¹ Universitetet i Agder 2023

¹² Universitetet i Agder 2023: 42

¹³ Universitetet i Agder 2023: 63-64, 74

Kilde: Studiebarometeret UiA 2023 fra NOKUT – Oversikt over hovedområdene.

Tilknytning til arbeidslivet UiA 2023 – Underliggende spørsmål:

Spørsmål: I hvilken grad opplever du følgende?

Skala: 1 - 5. 1 i liten grad - 5 i stor grad

	HH	HI	HP	KU	LU	SV	TR
Områdeindeks Tilknytning til arbeidslivet	2,9	3,4	3,1	3,2	3,3	2,9	3,1
Muligheter for å jobbe med prosjekt/oppgaver i samarbeid med arbeidslivet	2,5	3,2	2,8	3,3	3,0	2,5	3,2
Får god informasjon om hvilke yrker/bransjer som er relevante for meg	3,3	3,6	3,4	3,3	3,7	3,2	3,4
Får god informasjon om hvordan min kompetanse kan brukes i arbeidslivet	3,0	3,8	3,4	3,2	3,8	3,1	3,3
Får innføring i hvordan formidle egen kompetanse til potensielle arbeidsgivere	2,6	2,9	2,8	3,0	3,1	2,4	2,7
Representanter fra arbeidslivet bidrar i undervisning (Gjesteforelesere/kursholdere etc.)	3,0	3,5	3,1	3,3	3,0	3,1	3,1

HH - Handelshøyskolen HI - Helse og idrett HP - Humaniora og pedagogikk KU - Kunstfag LU - Avdeling for lærerutdanning SV - Samfunnsvitenskap TR - Teknologi og realfag

Kilde: Studiebarometeret UiA 2023 fra NOKUT – Tilknytning til arbeidslivet og underliggende spørsmål pr fakultet 2023

Gjeldende regelverk

Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften har i § 2-2. følgende krav til studietilbudet som er aktuelle å referere til¹⁴):

2 «Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.»

5. «Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.»

Alle studieprogram har, gjennom UiAs kvalitetssystem for utdanning, rutiner for å sikre at studietilbudet er faglig oppdatert og har relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Studieplaner konkretiserer studienes innhold, undervisnings-, lærings og vurderingsformer og skal tydeliggjøre studiets relevans for et eksisterende og framtidig arbeidsmarked.

¹⁴ Studietilsynsforskriften 2017 §2-2

Hva gjøres i dag for å ivareta arbeidslivsrelevans

På institusjonsnivå er Kommunikasjonsavdelingen, Utdanningsavdelingen og ledelsens stab viktig ressurser for å støtte og bistå fakultetene i deres arbeid med å få til mer og bedre samarbeid med arbeidslivet. Dette innebærer blant annet nettsider og kontaktpunkter for samarbeid via UiA.no, oversikt over samarbeidspartnere gjennom internt system for avtaleoppfølging, Felles løft avtalen, alumni-nettverket og Kompetansetorget som digitalt koblingspunkt mellom virksomheter og studenter for prosjektoppgaver, praksismuligheter og relevante jobber. UiA karriere tilbyr også støttmateriell, kurs og veiledning for studenter, men også materiale for å støtte ansatte i deres arbeid med å styrke studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet. Studentorganisasjoner og linjeforeninger tilbyr også en rekke arrangement som bidrar positivt til karrierelæring og arbeidslivsrelevans gjennom studietiden.

Selv om det gjøres mye godt arbeid for å styrke arbeidslivsrelevans i våre studieprogram i dag, viser både studiebarometeret og kandidatundersøkelsen behov for å forsterke arbeidet med å synliggjøre studienes arbeidslivsrelevans enda bedre for studentene samt å sikre at enda flere får mulighet til å samarbeide om prosjekter oppgaver og ha praksis i samarbeid med arbeidslivet. Å lykkes enda bedre på dette området vil kunne forbedre utdanningskvaliteten ytterligere, hjelpe studentene å bedre forstå deres attraktivitet i fremtidens arbeidsmarked og med det lette overgangen til arbeidslivet.

Dette kunnskapsgrunnlaget i tillegg til diskusjoner i ulike interne fora har pekt på aktuelle innsatsområder i arbeidet med å styrke studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet. Disse er beskrevet utfyllende nedenfor.

4 Innsatsområdene

Følgende to innsatsområder er vedtatt igangsatt av utdanningsutvalget 30.05.2023 i sak 33/23:

1. Bevisstgjøre studentene bedre på studienes relevans
2. Støttetiltak for mer og bedre samarbeid med arbeidslivet

Under følger en nærmere beskrivelse av bakgrunn, samt beskrivelser av arbeidet innen hvert av innsatsområdene.

Innsatsområde 1: Bevisstgjøre studentene på studienes relevans

Bakgrunn

Både resultatene fra studiebarometeret og kandidatundersøkelsen, samt dialog i ulike faglige og administrative møtefora understøtter behovet for å tydeliggjøre relevansen vi allerede har i studiene bedre for våre studenter. Dette antas å ha stor effekt på studentenes opplevelse av om studiet oppleves som relevant for videre studier og karriere, og å bidra til å lette overgangen til arbeidslivet. Det er stor variasjon mellom studieprogrammene i hvilken grad bevisstgjøring av studienes relevans for videre studier og karriere er en eksplisitt del av undervisningsopplegget eller ikke.

Følgende har inngått i arbeidet med dette innsatsområdet:

1. Oppfølging av tiltak foreslått i arbeidsseminar for studieprogramledere med flere
2. Samle/tilgjengeliggjøre eksempler og verktøy for studieprogramlederne

Oppfølging av tiltak foreslått i arbeidsseminar for studieprogramledere med flere

Temaet *“Hvordan kan vi gjøre studentene våre mer bevisst på studienes relevans for arbeids – og samfunnsliv?”* har vært oppe til diskusjon på flere ulike samlinger gjennom prosjektperioden både på fakultet, i studieprogramlederopplæring og sist på tverrfakultært arbeidsseminar 22. mars 2024. På dette arbeidsseminaret var det bred deltagelse av ulike roller fra vitenskapelige og administrativt ansatte. Gjennom erfaringsdeling og diskusjoner ble følgende løftet fram som viktig for å lykkes inne dette innsatsområdet:

- Tydeliggjøre studienes relevans bedre i studieplaner og i markedsføringen av studiene
- Faglærere har et viktig ansvar for å «oversette» hva studienes arbeidslivsrelevans er for studentene
- Utarbeide støttemateriale for fakultetene for konkretisering av egne tiltak
- Studentene må lære seg å være mer aktive i egen karriereplanlegging, og settes i stand til å vurdere hvordan deres kompetanse i bred forstand er overførbart til arbeidslivet
- Å kople samarbeid med arbeidslivet med refleksjonsøvelser (Hvordan bruke det du lærte?)
- Bruk av de ferskeste alumner i undervisningsopplegg for å synliggjøre hvordan studiene er relevante i videre jobb og karriere
- Å sette karrierelæring i system og innlemme dette tydeligere i studieprogrammene i hele studieløpet

- Løpende tydeliggjøre og snakke om hvordan læringsaktivitetene er relevante for videre studier og jobb
- Øve på å formidle egen kompetanse, for eksempel sammen med medstudenter eller til arbeidsgivere

Disse forslagene har dannet grunnlag for tiltakene i neste punkt.

Samle/tilgjengeliggjøre eksempler og verktøy for studieprogramlederne

Utarbeide støttmateriell til arbeidsseminar for faglærermøter

Det er behov for å konkretisere og arbeide videre med tiltakene som ble skissert på studieprogramlederkurs og tverrfakultært arbeidsseminar. Det anbefales å utarbeide støttmateriell til bruk på faglærermøter. Formålet vil være å diskutere hvor utfordringene i det enkelte studieprogrammet er, og definere relevante bevisstgjøringstiltak som passer i fagenes kontekst. Det vil gi faglærerne verktøy både for å hjelpe å oversette studienes relevans for studentene, men også definere tiltak for å sette studentene i stand til å selv vurdere og formulere hvordan deres kompetanse i bred forstand er overførbart til arbeidslivet.

Samle og tilgjengeliggjøre eksempler på hvordan karrierelæring kan integreres i studiene

De gjennomførte seminarene har gitt en rekke konkrete eksempler og ideer til hvordan karrierelæring kan gjøres underveis i studieløpet. Det bør derfor utarbeides en ressurside med en idebank, maler etc. Karrierelæring gjennom studieløpet bør struktureres; når bør de ulike karrierelæringsaktivitetene plasseres for å gi best mulig effekt. Slik kan det bygges opp en «bevisstgjøringstrapp» der karrierelæring innpasses i hele studieløpet. Det er også aktuelt å dele tiltak på tvers i sektoren og gjerne også samarbeide om å utvikle flere verktøy for karrierelæring. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse har utviklet nasjonalt rammeverk for kvalitet i karriereveiledning¹⁵ der verktøy for karrierelæring inngår. UiO utvikler digitale karrierelæringsmoduler som kan være aktuelt å samarbeide om. I forbindelse med arbeid med førstesemestertiltak skal det testes ut spill baserte refleksjonsøvelser (ThiGro) utviklet av OsloMet. Flere studenter bør også oppfordres til å delta på arbeidslivs- og karrieredager og arrangementer fra linjeforeninger og studentorganisasjoner. Dette er arrangementer hvor det er stort potensiale for karrierelæring.

Tiltak på innsatsområdet:

Hva:	Når:
1. Utarbeide støttmateriell til arbeidsseminar for faglærermøter «hvordan bevisstgjøre studentene bedre på studienes relevans»	Høst 2024
2. Samle og tilgjengeliggjøre eksempler på hvordan karrierelæring kan innpasses i studiene	Løpende

Fellestjenestene vil ta ansvar for å iverksette tiltakene i samarbeid med fakultetene og Avdeling for lærerutdanning

Se også kapittel 5 for videre tiltak på overordnet nivå

¹⁵ Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse u. å..

Innsatsområde 2: Støttetiltak for mer og bedre samarbeid med arbeids- og samfunnslivet

Bakgrunn

Både resultatene fra studiebarometeret og kandidatundersøkelsen, samt dialog i ulike faglige og administrative møtefora, understøtter behovet for å la flere studenter få anvende kompetansen sin i samarbeid med arbeidslivet gjennom studietiden. Dette gjelder særlig for disiplinfagene. De fleste fakultetene trekker fram behov for hjelp til "å knekke koden" for å øke omfang av arbeidspraksis/internships og oppgavesamarbeid gjennom studieløpet.

Følgende har inngått i arbeidet med dette innsatsområdet:

1. Oppfølging av tiltak foreslått i arbeidsseminar om mer og bedre arbeidspraksis
2. Samle/tilgjengeliggjøre eksempler og verktøy for studieprogramlederne

Oppfølging av tiltak foreslått i arbeidsseminar om mer og bedre praksis

Det er arrangert et todagers tverrfakultært arbeidsseminar med temaet «Mer og bedre arbeidspraksis/internship». Det var bred deltagelse av ulike roller fra vitenskapelige og administrativt ansatte.

Gjennom erfaringsdeling og diskusjoner ble følgende løftet fram som viktig for å lykkes innen dette innsatsområdet:

- Dedikerte vitenskapelige og administrativt ansvarlige som koordinerer samarbeid med arbeidslivet per fakultet eller institutt
- Omvendt karrieredag for virksomheter for å synliggjøre samarbeidsmuligheter med UiA
- Speeddating mellom studenter og potensielle samarbeidsparter i arbeidslivet der kunstig intelligens kobler aktuelle studenter med praksissteder
- Tverrfaglig samarbeid og praksis på UiAs tverrfaglige satsingsområder
- Virksomheter og studenter må i større grad ansvarliggjøres i prosessen
- Utvide studentmentorordning der studenter og alumner støtter studentene
- Utvikle digitalt/hybrid praksisforberedende kurs
- Internt tematisk forum for erfaringsdeling og koordinering på tvers

Disse tiltakene ble prioritert som gjennomførbare med høy nytteverdi for å få mer og bedre arbeidspraksis/internship.

Tiltakene er forankret og besluttet igangsatt av utdanningsutvalget i sak 51/23 til utdanningsutvalget 31.10.2023 – Tiltak for mer og bedre arbeidspraksis på UiA.¹⁶ Videre arbeid med tiltakene der fellestjenestene har en sentral rolle omtales her. Øvrige tiltak følges opp fra fakultetene eller omtales i kapittel 5.

Digitale webinar/seminar for eksisterende og potensielle samarbeidsparter

Det anbefales å tilby flere webinar, enkle seminarer eller liknende for eksisterende og mulige samarbeidsparter for å synliggjøre samarbeidsmuligheter. Fakultetene og fellestjenestene bør samarbeide om å utvikle disse. Dette er allerede utprøvd i noen grad.

¹⁶ Universitetet i Agder 2023b

Tverrfaglig samarbeid og praksis på UiAs tverrfaglige satsingsområder

Det arbeides med å utvikle ett tverrfaglig pilotemne i samarbeid med eksterne aktører. Det planlegges gjennomført høsten 2024 med studenter fra Handelshøyskolen og Fakultet for teknologi og realfag. Colab er tiltenkt en sentral rolle i gjennomføring.

Utvikle og pilotere digitalt/hybrid praksisforberedende kurs

Knapphet på ressurser ble identifisert som en viktig barriere for å lykkes med mer og bedre praksis. Et av tiltakene fra Studenter i praksisprosjektet ved UiA i 2021¹⁷, var bedre forventningsavklaringer. Samtidig er forventningsavklaringer med studenter og praksisvirksomheter tidkrevende. Inspirert av Avdeling for lærerutdanning, skal det høst 2024 utarbeides generiske digitale praksisforberedende moduler for å forberede studenter og praksisvirksomheter på praksisperioden. Disse utvikles i samarbeid med Fakultet for samfunnsvitenskap og Fakultet for humaniora og pedagogikk hvor modulene skal piloteres.

Samle/tilgjengeliggjøre eksempler og verktøy for studieprogramlederne

Utarbeide støttemateriell for fakultets- eller instituttvise arbeidsseminar

De fleste samarbeid med arbeidslivet etableres direkte via fakultetene og instituttene. Flere strategiske spørsmål rundt hvordan man kan lykkes med mer og bedre samarbeid med arbeidslivet ble adressert på samlinger gjennom prosjektet. Det er mest hensiktsmessig å diskutere dette utfra fakultetene og instituttens særegne kontekst og definere konkrete tiltak utfra det.

Samle og tilgjengeliggjøre eksempler på hvordan få til mer og bedre samarbeid med arbeidslivet

Å bygge opp en sterkere samarbeids- og delingskultur mellom fakultetene på UiA er spilt inn i prosjektperioden som et tiltak med høy nytteverdi. Det er kommet ønske om flere tematiske arbeidsseminarer for å inspirere hverandre, dele erfaringer og konkretisere tiltak. Temaene utarbeides basert på behovet for å øke omfang og kvalitet i samarbeid med arbeidslivet og behovet for å bevisstgjøre studentene bedre på hvordan studiene er arbeids- og samfunnsrelevante. Det bør arrangeres et årlig seminar for erfaringsdeling. Disse kan gjerne være tverrfakultære. Både vitenskapelige og administrative på ulike nivå, roller og ansvar bør inviteres. Eksempelene som deles bør i tillegg samles i en idébank, for eksempel via en ressursside på nett som vedlikeholdes og oppdateres jevnlig etter seminarene.

Tiltak på innsatsområdet:

Hva:	Når:
1. Digitale webinar/seminar for eksisterende og potensielle samarbeidsparter	Løpende
2. Pilotere tverrfaglig samarbeid med arbeidslivet på våre satsningsområder.	Høst 2024
3. Utvikle og pilotere digitalt/hybrid praksisforberedende kurs	2024

¹⁷ Studenter i praksis prosjektet UiA 2021. Internt arbeid

4. Utarbeide støttemateriell for fakultets- eller instituttvise arbeidsseminar med temaet: «Hvordan få til mer og bedre samarbeid med arbeidslivet»	Høst 2024
5. Samle og tilgjengeliggjøre eksempler på hvordan få til mer og bedre samarbeid med arbeidslivet	Løpende

Fellestjenestene vil ta ansvar for å iverksette tiltakene i samarbeid med fakultetene og Avdeling for lærerutdanning

Se også kapittel 5 for videre tiltak på overordnet nivå

5 Videre anbefalinger

I 2023 kom Riksrevisjonens rapport: Universiteta og høyskulane sitt arbeid med å vidareutvikle kvaliteten i studieprogramma¹⁸. Her konkluderes det med at universitet og høyskoler ikke har lagt godt nok til rette for at underviserne skal kunne arbeide med kvalitetsutvikling i studieprogrammene¹⁹. Å prioritere slikt arbeid er nødvendig for å bedre studentgjennomføring og over tid sikre god utdanningskvalitet. Riksrevisjonen anbefaler blant annet å legge bedre til rette for læring på tvers av studieprogrammene, blant annet når det gjelder undervisnings- og vurderingsformer og læringsformer som styrker studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet²⁰.

Studentreisen kan ses som en modningsprosess gjennom gradvis sterkere tilknytning til arbeidslivet underveis i studiene gjennom læringsutfordringer, mestringskrav og sosiale aktiviteter. Dette er viktig for å sikre utdanningskvalitet. Følgende er viktig for å gi studentene en god studentreise og styrke studienes arbeids- og samfunnsrelevans:

- Trekke arbeidslivet inn på campus
- Gradvis trekke studentene ut i arbeidslivet gjennom studietiden
- Bygge opp studentenes kompetanse i bred forstand
- Studentaktiv læring – «gjøre og øve for å lære»
- Læringsformer som ligner på arbeidslivet
- Anvende kompetanse i samarbeid med arbeidslivet
- Reflektere og forstå hvordan kompetansene kan anvendes i videre jobb og karriere

Studieprogramleder er sentral for å utvikle studieplaner som tilrettelegger for dette.

Prosjektperioden har også vist viktigheten av samarbeid på tvers av ulike roller internt og eksternt for å lykkes med å styrke arbeidslivsrelevans. Internt kreves et tettere samarbeid og administrativ støtte både på fakultetene og fra fellestjenestene. De som lykkes best, samarbeider gjerne tett på tvers av flere roller både på fakultet og i fellestjenestene.

Resultater fra kandidatundersøkelsen og studiebarometeret viser at de fleste studieprogrammene har behov for å gi studentene en sterkere tilknytning til arbeidslivet. Studentene etterspør flere muligheter for oppgaver i samarbeid med arbeidslivet. I dag er det flere veier inn til samarbeid med UiA. Kompetansetorget har vært en koblingsportal mellom studenter og arbeidslivet om oppgavesamarbeid, stillinger for nyutdannede, sommerjobber og deltidsarbeid, i tillegg til en informasjonsside om praksis. Ved lanseringen av ny webbløsning for www.uia.no fases Kompetansetorget i sin nåværende form ut. Det pågår en utredning for å kartlegge behov for en eventuell ny koblingsportal.

Kunnskap og ferdigheter i kunstig intelligens vil bli en viktig del av å sikre arbeidslivsrelevans i studiene. Dette er ikke omtalt spesifikt i denne rapporten, men blir ivare tatt blant annet gjennom arbeidet med å utvikle ambisjoner og retningslinjer for UiAs bruk av KI, og oppfølgingen av disse.

Rapporten beskriver arbeidet som er gjort i prosjektperioden og tiltak som er igangsatt eller planlagt per innsatsområde. Når disse tiltakene er gjennomført vil UiA være bedre rustet enn tidligere til å styrke studienes arbeidslivsrelevans, og å oppfylle målet i utviklingsavtalen med KD om at

¹⁸ Schjøtt-Pedersen 2023

¹⁹ Schjøtt-Pedersen 2023: 8

²⁰ Schjøtt-Pedersen 2023: 22

kandidatene gjennom dannelsen og utdannelsen skal være attraktive for fremtidens arbeidsmarked. For å lykkes er det likevel behov for videre tiltak på et mer overordnet nivå:

Ambisjonsnivå og måleparametere

Dekanene har gitt tydelig tilbakemelding om at en felles policy for arbeidslivsrelevans er lite hensiktsmessig. Det er vurdert at det er tilstrekkelig å definere et ambisjonsnivå. Følgende ambisjonsnivå foreslås for Innsatsområde 2 - Mer og bedre samarbeid med arbeidslivet:

«Alle studenter på gradsgivende studier skal som del av studiene på UiA trene på å anvende sin fagkompetanse, ferdigheter og generelle kompetanse i samarbeid med arbeidslivet eller gjennom studentaktive lærings- og vurderingsformer som likner det de møter i arbeidslivet.»

Det er foreløpig ikke vurdert som hensiktsmessig å definere et ambisjonsnivå for innsatsområde 1 - Bevisstgjøre studentene bedre på studienes relevans. Det videre arbeidet på dette innsatsområdet vil bli ivarettatt gjennom ulike tiltak, blant annet knyttet til kvalitetssystemet. Arbeid med måleparametere er påbegynt og vil behandles i egen sak til utdanningsutvalget i løpet av 2024. Arbeidet ses i sammenheng med ny strategi og utviklingsavtalen. Aktuelle måleparametere samles i en egen Tableaurapport etter vedtak i Utdanningsutvalget, som også vil gi grunnlag for jevnlig diskusjoner både på fakultetene og Avdeling for lærerutdanning og i utdanningsutvalget.

Gjennomgang av kvalitetssystemet

Relevans er en viktig dimensjon av utdanningskvalitet. Kvalitetssystemet med underliggende dokumenter (for eksempel mal for studieplaner) bør gjennomgås for å vurdere om disse er godt nok tilpasset ambisjoner og tiltak i arbeidet med å styrke arbeidslivsrelevansen studienes relevans for arbeids- og samfunnslivet.

Økt vekt på kompetanseutvikling, særlig for studieprogramledere

Ifølge kvalitetssystemet har universitetsledelsen ansvar for at det tilbys opplæring for nye faglige ledere. Slik opplæring tilbys for bl.a. dekaner, instituttledere, studieledere og studieprogramledere. Arbeidet i prosjektperioden viser at det er behov for å vektlegge temaet arbeidslivsrelevans i opplæringen, særlig av studieprogramledere. Studieprogramlederrollen er en nøkkelrolle med tanke på å utvikle studieprogrammene i tråd med bl.a. UiAs strategi, og det bør forventes at alle studieprogramledere deltar i den opplæringen som tilbys.

Studieveilederrollen og øvrige på administrative på fakultetene har potensiale for å jobbe tettere sammen med de vitenskapelige for å styrke studienes arbeids- og samfunnsrelevans. Tematikken bør derfor jevnlig settes på agendaen i aktuelle fora også for administrative.

Oppfølging av tiltak på fakultetene og i lærerutdanningene

Under de to innsatsområdene er det beskrevet en rekke tiltak som skal bidra til å styrke arbeidslivsrelevans, blant annet ved å utvikle ulike former for støttmateriell. Dette vil bli ivarettatt av fellestjenestene i samarbeid med viserektorene, fakultetene og Avdeling for lærerutdanning. Alle tiltakene er foreslått med sikte på at de skal være til nytte for å styrke arbeidslivsrelevans i de ulike studieprogrammene. Behovene vil være ulike, eksempelvis mellom disiplinstudier og profesjonsstudier. Imidlertid viser for eksempel studiebarometeret overraskende lav studenttilfredshet med hensyn til arbeidslivsrelevans også i flere profesjonsstudier med obligatorisk praksis. For å få full nytte av arbeidet i prosjektperioden bør rapporten behandles i alle

fakultetsstyrer og styret for lærerutdanningene, og i tillegg i faglærermøter og studieråd for å vurdere hvilke tiltak som er relevante i det enkelte studieprogram. Dette bør også ses i sammenheng med fakultetet og Avdeling for lærerutdanning sin oppfølging av ny strategi.

Som del av denne oppfølgingen bør det også vurderes om det er behov for mer dedikerte ressurser for å koordinere samarbeid med arbeidslivet ved hvert fakultet.

Oppsummering av forslag til videre tiltak på overordnet nivå:

Hva:	Når:
1.Fastsette måleparametere for arbeids- og samfunnsrelevans	2025
2.Gjennomgang av kvalitetssystemet	Vår 2025
3.Økt vekt på kompetanseutvikling, særlig for studieprogramledere	Løpende
4. Oppfølging av tiltak på fakultetene og i lærerutdanningene	Høst 2024/vår 2025

Fellestjenestene vil ta ansvar for å iverksette tiltak 1 - 3 i samarbeid med fakultetene og Avdeling for lærerutdanning. På tiltak 4 ligger ansvaret for å iverksette tiltak hos fakultetene og Avdeling for lærerutdanning.

6 Referanser

- Meld. St. 14 (2019–2020) *Kompetansereformen – Lære hele livet*. Kunnskapsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20192020/id2698284/?ch=1>
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2024, 2. februar). *Karrierekompetanse og karrierelæring*. <https://hkdir.no/kvalitet-i-karriereveiledning/karrierekompetanse/karrierekompetanse-og-karrierelaering#Karrierel%C3%A6ring>
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (u. å.). *Kvalitet i karriereveiledning*.
<https://hkdir.no/kvalitet-i-karriereveiledning>
- Kunnskapsdepartementet. (2023) *Tildelingsbrev 2024 til Universitetet i Agder*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/35697bb9b9dbd44bf983e63286871da40/tildeling-sbrev-2024-universitetet-i-agder.pdf>
- Meld. St. 16 (2020 – 2021) *Utdanning for omstilling – Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20202021/id2838171/?ch=1>
- NOU 2018:2. (2018). *Fremtidige kompetansebehov I – Kunnskapsgrunnlaget*, Kunnskapsdepartementet
<https://www.regjeringen.no/contentassets/e6acac1df4964805a34c767fa9309acd/no/pdfs/nou201820180002000dddpdfs.pdf>
- OECD (2018) *Higher Education in Norway- Labour market relevance and outcomes*, OECD publishing
<https://www.oecd.org/norway/higher-education-in-norway-9789264301757-en.htm>
- Schjøtt-Pedersen, K. E. (2023) *Universiteta og høgskulane sitt arbeid med å vidareutvikle kvaliteten i studieprogramma* (Dokument 3:14 (2022–2023)). Riksrevisjonen.
<https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/NO-2022-2023/universiteta-og-hogskulane-sitt-arbeid-med-a-vidareutvikle-kvaliteten-i-studieprogramma.pdf>
- Studietilsynsforskriften. (2017). *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning* (FOR-2017-02-07-137). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137>
- The Center for Curriculum Redesign (u.å.). <https://curriculumredesign.org/>
- Universitetet i Agder. (2020). *UiA Strategi 2021 – 2024*. <https://www.uia.no/om-uia/strategi/>
- Universitetet i Agder. (2022a). *Prosjekt om arbeidslivsrelevans og livslang læring - orientering* (Sak i universitetsstyret 74/22)
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/File/Details/785102.PDF?fileName=Prosjekt%20om%20arbeidslivsrelevans%20og%20livslang%20l%C3%A6ring%20-%20orientering&fileSize=255776>
- Universitetet i Agder. (2022b). *Kunnskapsgrunnlag vedlegg til styresak* (Sak i universitetsstyret 74/22)
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/File/Details/785110.PDF?fileName=Kunnska psgrunnlag%20vedlegg%20til%20styresak&fileSize=471152>
- Universitetet i Agder. (2023a). *Kandidatundersøkelsen UiA 2022*: [https://www.uia.no/studier/jobb-og-karriere/illustrasjoner/kandidatundersokelsen-2022-hovedrapport--web-endelig-\(1\).pdf](https://www.uia.no/studier/jobb-og-karriere/illustrasjoner/kandidatundersokelsen-2022-hovedrapport--web-endelig-(1).pdf)

Universitetet i Agder. (2023b). *Tiltak for mer og bedre arbeidspraksis på UiA* (Sak i utdanningsutvalget 51/23)

<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/File/Details/915470.PDF?fileName=Tiltak%20for%20mer%20og%20bedre%20arbeidspraksis%20p%C3%A5%20UiA&fileSize=178848>

Studiebarometeret NOKUT

<https://www.nokut.no/studiebarometeret/>